

Middeleeuwse bewoning aan de Ambachtsezoom

Van oktober tot december 2017 zijn archeologen van RAAP aan de zuidkant van Hendrik-Ido-Ambacht aan het werk. Aan de Ambachtsezoom wordt in opdracht van de gemeente een nieuw bedrijventerrein aangelegd met een oppervlak van 20 hectare. Van de 12e tot begin 14e eeuw werd dit terrein al bewoond. De archeologische opgraving van bijna een hectare heeft al bijzondere en onverwachte vondsten en sporen opgeleverd.

Vooronderzoek

Voordat er gebouwd kan worden, wordt archeologisch onderzoek gedaan. Hiermee werd voor de Ambachtsezoom al in 2012 begonnen. Door middel van een bureauonderzoek werd de archeologische potentie van het gebied geïnventariseerd. Aanvullend is een jaar later met boringen de bodem in kaart gebracht en naar archeologische 'indicatoren' gezocht. In een gebied aan de noordzijde van het terrein werden veel vondsten in de boormonsters aangetroffen: typische indicatoren voor een vindplaats. Op basis van deze vondsten werden in het gebied proefsleuven gegraven en die toonden aan dat het gebied in de Middeleeuwen werd bewoond.

Overzicht over een net aangelegde put met sporen erin.

Landschap

Rond het jaar 1000 is de invloed van de zee in Nederland relatief gering, maar rivieren overstroomden regelmatig. De westelijke veengebieden, die voorheen

Archeologen meten de sporen in.

nauwelijks bewoond werden, worden vanaf die tijd ontgonnen. De bewoners zoeken voor hun huizen de iets hoger gelegen plekken in het landschap op, bijvoorbeeld rivieroeveren en kreekruggen. Dit is ook het geval aan de Ambachtsezoom: de Middeleeuwse bewoningsresten zijn aangetroffen op een duidelijk hoger gelegen rug van een klei-afzetting op het veen. Hoe de rug op deze plaats is gevormd, is een onderzoeksvraag. In het begin van de 14e-eeuw overstroomde het gebied en verplaatste de bewoning naar andere delen van het landschap.

Bewoningssporen

Een grote rechthoekige kuil met veel houtskool erin, bovenop de hoge rug, geeft de locatie aan waar bewoning heeft plaatsgevonden. Dit is het centrum van activiteiten in de 12e en 13e eeuw. Mogelijk gaat het hier om een werkplaats waar potten werden gebakken of bakstenen werden gemaakt. In de kuil

Een doorsnede (coupe) van de grote haardkuil.

werd veel leem en aardewerkfragmenten aangetroffen. Hoe de huizen eruit hebben gezien, is andere belangrijke onderzoeksvraag. Er is relatief weinig bekend over huizenbouw uit deze periode in het westen van Nederland.

Aan de flanken van de rug is een groot aantal kuilen gevonden. Deze hadden diverse functies, die soms moeilijk te achterhalen zijn. Om te onderzoeken waar zo'n kuil voor heeft gediend, worden de sporen in een doorsnede bekeken.

Rondom de hoge rug heeft men in de Middeleeuwen allerlei greppels gegraven. Het landschap werd voor het eerst ingedeeld in kleine percelen. Deze greppels zijn langs de rug gegraven en dwars erop. Sommige zijn tot net in het veen gegraven en andere zijn dieper. Door bij de opgraving het greppelsysteem in kaart te brengen, proberen de archeologen te begrijpen wat mensen in de Middeleeuwen met het landschap hebben gedaan, hoe het werd ontgonnen en hoe met de natuurlijke elementen werd omgegaan.

Vondsten

Bij de opgraving is een grote hoeveelheid aardewerk aangetroffen. Wat het bijzonder maakt, is de diversiteit aan aardewerkvormen, baksels, versieringen en soorten. Ook zijn veel botten van vooral koeien en schapen (of geiten) gevonden, waarbij het hoge aantal kaken met kiezen opvalt. Met een metaaldetector zijn verspreid over de opgraving ijzeren voorwerpen gevonden, maar ook bronzen gespen en andere bijzondere voorwerpen. De ijzeren voorwerpen zijn vaak zwaar gecorrodeerd door de vele eeuwen in de klei en er moet eerst een röntgenfoto gemaakt worden, om te ontdekken welk voorwerp zich onder de dikke korst roest bevindt.

Een bijna complete opgegraven pot.

Hoe verder?

Het archeologische onderzoek loopt tot begin december 2017. Als alle sporen en vondsten zijn ingemeten, gefotografeerd, getekend, verzameld, in een database ingevoerd en gewassen, kan de uitwerking beginnen. Dan worden de opgegraven vondsten bestudeerd en in onderling verband beschreven. Door het onderzoek kan een reconstructie worden gemaakt van de Middeleeuwse bewoning van dit deel van Hendrik-Ido-Ambacht.

Meer weten?

Gemeente Hendrik-Ido-Ambacht:
<https://www.h-i-ambacht.nl/archeologie>
Bedrijvenpark Ambachtsezoom:
<https://www.h-i-ambacht.nl/ambachtsezoom>
Archeologisch onderzoek door RAAP:
www.raap.nl regio West

Hendrik-Ido-Ambacht

RAAP